

DØAMAGASINET

OM DESIGN OG ARKITEKTUR

Sykehjem
som svinger

side 20

Design
løfter Posten

side 24

Byer kan bli
barnløse

side 8

BURKINA FASO NIGERIA ZIMBABWE
CAMEROON UGANDA SOUTH AFRICA
GHANA BURUNDI CÔTE D'IVOIRE
TANZANIA KENYA TOGO BOTSWANA

NEWAFRICA

hotspots south of the sahara

Afrikansk designutstilling
17. januar – 17. februar

D&A

NORSK DESIGN- OG ARKITEKTURSENTER

Segregert by

Det er langt fra ord til handling. I en tid hvor integrasjon er på alles lepper legger dagens politikk opp til det motsatte. Dogamagasinet's hovedartikkel handler om at vi planlegger bysentrum uegnet for barnefamilier.

Byutviklingsbyråd i Oslo, Merete Agerbak-Jensen, går så langt at hun innrømmer at det er lite passende med barn i Oslos store satsingsområde, Bjørvika. Følgende av denne politikken er en segregert by. Mange med meg har besøkt byer som New York og Amsterdam som byr på signalbygg av stjernearkitekter og supre kulturtilbud, men hvor vi må lete med lupe etter barn i skolealder. De er ikke i sentrum. Ønsker vi at framtidens storbyer i Norge skal bli barnløse? Oslo og flere andre byer står overfor store byutviklingsprosjekt. Politikerne kan fortsatt handle, men det må skje raskt, for ingen er så utålmodige som barn.

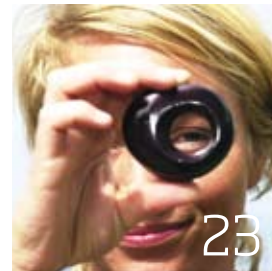
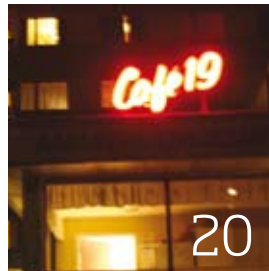
Katharina Dale
Håkonsen

katharina@doga.no

«Vi må ikke kimse av publikum.»

16

- 4 **Motesmart** Siri Findal tror på norsk mote
- 8 **Byer uten barn** Politikerne glemmer barna
- 16 **Et levende hus** Folksomt på DogA
- 20 **Sykehjem på utelivstoppen**
- 23 **Nykommer Andersen** Sexleketøy for par
- 24 **Design i en rød kasse** Nyttig for Posten

DOGAMAGASINET

DogA Norsk Design- og Arkitektursenter ble etablert av Norsk Form og Norsk Designråd i 2004 som visningsarena og møteplass for design og arkitektur.

Utgivere
norskdesign.no
norskform.no
doga.no

Redaktør
Katharina Dale
Håkonsen

Grafisk Design
Tank Design

Trykk
Zoom Grafisk
Opplag: 19 000

Forsidefoto
Ty Stange/Scanpix

Gratis abonnement
norskform.no/
pamelding

Kontakt
magasinet@doga.no

Annonser
Mediapartner AS
Telefon: 71 20 61 10

post@mediapartneras.no

Post- og besøksadresse
DogA
Hausmanns gate 16
0182 Oslo
Telefon: 23 29 28 70

OPP OG FRAM:
Siri Findal tror at NMI
vil samle mote-Norge.

Hvem: Klesdesigner Siri Findal

Hva: Sammen med fem andre fra motebransjen gikk hun i 2004 foran for en samlet satsing på norsk motedesign.

Nå blir Norsk Mote Institutt (NMI) et faktum.

Motesmart

Tekst **Charlotte Sætre**
Foto **Sveinung Bråthen**

– Jeg ville ta klær som uttrykksform på alvor og la ned mye tid i startfasen, sier Siri Findal. Det er ingen tvil om at designeren i Bik Bok tar klær på alvor der hun sitter i Varners store, åpne lobby og snakker om NMI. Hun er ikke snauere enn at hun hevder at klær er vel så viktig som kunst, arkitektur og design og at det mangler refleksjon og viten om mote i bransjen, blant journalister og folk generelt. Nå holder hun en knapp på at NMI kan bidra til opplysning.

Motens hjerte er design. NMI skal gjøre norsk mote til en anerkjent merkevare og inkludere hele motefeltet. Oppstarten baserer seg på at design er selve hjertet i den norske moteindustrien, at Norge kan være internasjonalt konkurranse-dyktig og at det er mulig å utvikle et apparat for norsk motesatsing. Veien fram mot NMI har vært lang og frustrerende for designerne som innså at å få opp et så stort prosjekt forutsatte kunnskap de ikke hadde.

– Vi fikk kontakt med en skikkelig prosjektleder som

hørte og trodde på oss. Thor Husby har æren for at snøballen begynte å rulle. Han har tatt kjempesjanser og gjort alt for at NMI blir til, sier Findal, som det siste året har betraktet utviklingen fra sidelinjen.

Må tenke business. Hun har selv kjent på kroppen hvordan det er å være ung, lovende og pengelens. Etter designstudier i London og Oslo startet Siri Findal sitt eget varemerke og butikk. Comingnext fikk flotte oppslag i store medier og kred i designmiljøet. Hun kledde opp kronprinsessen, deltok på visninger og utstillinger og fikk prisnominasjoner, men det kostet.

– Til syvende og sist er det viktig å leve og ha det bra, da trenger man penger. Jeg kjenner designere som sliter seg helt ut. Jeg ville heller lære mer. Findal fikk først jobb som designer i Voice og så i Bik Bok.

– Alle burde egentlig prøve å jobbe for et etablert merke før man begynner for seg selv. Man blir drillert i å tenke business, og det er utrolig viktig, sier Findal.

Verdiskaping og forretningforståelse blir et av mange innsatsområder for NMI. Siri Findal ser med forventning fram til hva instituttet kan utrette.

– Jeg tror dette blir veldig bra, men vi må være tålmodige og ikke vente

– Jeg kjenner designere som sliter seg helt ut.

KLESEDESIGNER SIRI FINDAL

oss et palass som byr på alt med en gang. Det må få tid til å utvikle seg og ekspandere.

charlotte.saetre@norskform.no

Fakta om NMI

- Starter opp våren 2008 med tre ansatte. På planen står utstilling i Antwerpen og å fronte norsk design på moteuken i København høsten 2008.
- Finansieres av Innovasjon Norge og 50 eiere fra motebransjen.
- Skal fremme nyskapende nettverk for å få frem norske designere, være kompetansesenter for utvikling og forskning, drive næringsutvikling og formidling ved utstillinger, framstøt og internettportal.
- Siri Findal, Peter Løchstøer, Moi Schjelle, Linda Sande, Ida Eritsland og Arild Vaagland var initiativtakerne i 2004.
- Thor Husby ble engasjert som prosjektleder for å etablere NMI i 2005.

Bunadsskjorte på etikett

Hva har kjøttpølser og bunadsskjorter til felles? Familiebedriften Tamt & Vilt i Hemsedal lager kjøttprodukter av råvarer som elg, reinsdyr og storfe på den tradisjonelle og langsomme måten. Da produktene skulle flyttes fra kjøkkenbenken ut i butikken, trengte de en pakning og etikett som ikke var for traust, men heller ikke fremmed eller hypermoderne.

Designbyrået Haltenbanken tok oppgaven og begynte å lete i Hemsedals stolte og sterke bunadstradisjon. De fant gamle mannskjorter med broderier som de tolket og forenklet. Nå har Tamt og Vilt fått en nyskapende design som gir assosiasjoner til det håndlagete.

tamtogvilt.no

Det beste av norsk design

Boken Norwegian Design 08/09 viser arbeider av de fremste norske byråene innen industri- og grafisk design. Det svenske forlaget Young Rascals har igjen tatt initiativ til en bok for alle som er interessert i fagfeltene. Norsk Designråd vil bruke boken for å profilere norsk design i utlandet. Norwegian Design 08/09 kan kjøpes i bokhandelene Ark, Tanum, Norli og i DogA-butikken. Veiledende pris er 395 kroner.

Framtidsspill i Groruddalen

Groruddalen skal oppgraderes. Målet er å skape bedre miljø- og leveforhold. Det er en av regjeringens satsingsområder. For å få lokalbefolkningen til å være med i prosessen skal de delta i et spill for idéutvikling og medvirkning som heter Future City Game. Det går over to dager og gir deltakerne kunnskap som gjør at de kan påvirke utviklingen. De skal komme opp med konkrete løsninger på problemer som angår dem. De beste ideene tas videre i aktuelle planprosesser. Future City Game skal spilles åtte ganger i Groruddalen.

norskform.no/futurecity

Fersk kunnskap om motebransjen

Norsk motedesign er en bransje i kraftig vekst, viser den første undersøkelsen av fagfeltet. Store og små aktører som designer klær i Norge deltar i studien som kartlegger bransjen og næringspotensialet i motedesignfeltet.

Kunsthøgskolen i Oslo og Høgskolen i Oslo har utført undersøkelsen på oppdrag fra Norsk Form. Rapporten kan bestilles hos norskform@norskform.no. Den presenteres på DogA mandag 11. februar kl. 18. Ida Gullhav som designer truser (foto) er en av designerne som deltok i undersøkelsen.

Direktører for det hele

You can't be a real country unless you have a beer and an airline.

Frank Zappa

Det runde er fritt, det har verken begynnelse eller slutt.

President Edwin Lipburger-Kugelmugel

Befinner du deg i Praterparken i Wien, kan du få øye på den gjengrodde og utlignende republikken Kugelmugel. Mikrorrepublikken begynte som et arkitektonisk eksperiment i 1971 da kunstneren Edwin Lipburger filosoferte seg frem til at kulen er det ultimate symbol på frihet og den perfekte formen på en fri bolig. Han bygget boligprototypen Sphaera 2000, en sinkkledd trekule med diameter på 7,68 meter. Boligen ble truet med rivning grunnet manglende byggetillatelse. I protest opprettet kunstneren Kugelmugel som selvstendig republikk og utnevnte seg selv til president.

Etter at han ble saksøkt av Østerrike, blant annet for produksjon av falske frimerker og reisepass, slapp Lipburger så vidt unna fengsel ved benådning fra sin østerrikske presidentkollega. Republikken Kugelmugel endte sitt liv som en bisarr, inngjerdet turistattraksjon i Praterparken, og president Lipburger-Kugelmugel ble tvunget i eksil til Østerrike.

Som en av utallige mikronasjoner verden over, ble Kugelmugel etablert et sted mellom utopisk rollespill, humoristisk kunstprosjekt og seriøs politisk aktivisme. I den alternative guideboken *Micronations: The Lonely Planet Guide to Home Made Nations* (2006) finner du reisetips til drøyt 50 mikronasjoner, fra fyrstedømmet Sealand på en krigsflyplattform i Nordsjøen til keiserdømmet Atlantium i en leilighet utenfor Sydney. Norge får hvert år diplomatisk besøk av enmannsstaten Republic of Benny André Lund, som feirer sin nasjonaldag fra 12. til 22. januar på galleribaren Sound of Mu i Oslo.

republik-kugelmugel.co

bennylund.com

www.soundofmu.no

Tekst **Martin Braathen**, utstillingsansvarlig i Norsk Form

Det gror i distriktene

Designbedriften Moods of Norway har erfart at det mangler et samlingspunkt hvor unge designere kan få hjelp til å produsere og distribuere sine ideer. De er en av initiativtakerne til Farmhouse i Stryn med målsetting om å gjøre veien fra idé til produkt kortere. Farmhouse skal være et møtested for designere, studenter og bedrifter. De skal arrangere designkonkurranser, tilby foredrag og informasjonsmøter for å fremme design og gründervirksomhet i distriktet. I tillegg er Farmhouse en designbedrift som tilbyr skreddersydd kompetanse. Bedriften består av profesjonelle og studenter.

farmhouse.no

Norske arkitekter i verdenseliten

Magasinet *Monocle* lanserte i siste nummer ni talentfulle designere og arkitekter som redaksjonen tror på, blant annet de unge norske arkitekter

Brendeland & Kristoffersen. Det Trondheim-baserte kontoret har jobbet med massivtre i flere prosjekter. Det er en ny miljøvennlig bygningsteknologi med prefabrikkerte treelementer. For tiden arbeider de på et stort boligprosjekt for kullarbeidere på Svalbard. Arkitektene står også bak ungdomsboliger på Svartlamoen i Trondheim (foto).

bkark.no

Norsk Designråd med nytt nettsted

Er du interessert i design og innovasjon? Klikk deg inn på de rykende ferske nettsidene til Norsk Designråd som lanseres i januar. De er utviklet for at næringslivet skal bli inspirert, informert og motivert til å jobbe med design. I tillegg kan du finne informasjon om hvor du henvender deg for designrådgivning og lese om hvordan andre bedrifter har brukt design for å bli mer konkurransedyktige.

norskdesign.no

Dagens politikk skaper byer som ikke er egnet for barnefamilier. Det er diskriminerende, hevder forskere.

Byer uten

Tekst **Katharina Dale Håkonsen**

TRAFIKK: Biler prioriteres foran barn og unge. Illustrasjonsbilde fra Stockholm. Foto: Thure Wikberg/Scanpix

barn

Se for deg ei jente som skal krysse en trafikkert gate. Biler suser forbi, og trikken stopper ikke for fotgjengere. Jenta er på vei til skolen. Hun går den samme veien hver dag. Fram og tilbake. Hele året. Hun er en av mange barn som vokser opp i bysentrum. I en rykende fersk rapport slår forskere fast at bybarnas oppvekstkår er dårlige.

– Vi fant bare tre boligprosjekter som var rimelig gode og som fortjente en presentasjon, sier arkitekt, sosiolog og forsker Lene Schmidt ved Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR).

Sammen med arkitekt Jon Guttu og landskapsarkitekt Anne-Karine Halvorsen Thorén har hun undersøkt

- Barn i skolealders krav til bevegelse er forsømt.

FORSKER LENE SCHMIDT

kvaliteten på utearealet i 25-30 nye byboligprosjekter i Kristiansand, Stavanger, Bergen og Trondheim. På oppdrag fra Miljøverndepartementet (MD) og Husbanken skulle de trekke fram tre-fire eksempler fra hver by. Bare

Bassengtomba i Trondheim, Spikerfabrikken i Stavanger og Georgernes Verft kom gjennom forskernes kritiske blikk.

– Selv ikke de tre prosjektene er uproblematisk, sier Schmidt.

Kriteriene for undersøkelsen var utearealets størrelse og kvalitet, sol- og dagslysforhold og brukbarhet for barn og unge samt tilknytningen til grønnstruktur.

– Ikke i tjukkeste gryta, midt i et veikryss i Oslo, bør nok familier bo.

BYUTVIKLINGSBYRÅD MERETE AGERBAK-JENSEN

Trafikkproblemer. Stort sett er de små barnas behov dekket. Men det står langt verre til med de som er vokst ut av sandkassa: – Barn i skolealder har krav til bevegelse er forsømt. De krever mer areal, og det er vanskelig å dekke innenfor boligprosjektet. Det burde finnes områder i nærheten som barna kan bruke til ballspill, sykling osv. og som de trygt kan bevege seg til, sier Schmidt.

Det står ikke bedre til med barnas oppvekstkår i Oslo

LITE SOL: Gårdsrommet i Jess Carlsen-kvartalet er lite, mørkt og trangt.

indre by. Arkitekt Bård Isdahl har på oppdrag fra Norsk Form og Husbanken studert uterommene i 24 nye boligprosjekt i Oslo og fant ofte elendige forhold for barn i skolealder. Studiet endte i rapporten På taket, i gården, i parken (norskform.no/uterom).

– Særlig når de bygger så tett som de gjør i Oslo, er det fysisk umulig å legge godt nok til rette for barn innenfor prosjekter i sentrum, sier Isdahl som understreker at kommunen ikke har en konsekvent politikk på vegne av barna. Det er tilfeldig når det passer at barna leker i nabolaget.

Isdahl er enig med Schmidt i at trafikken er hovedproblemet: – Kommunen bør se på boligområder helhetlig, sentralisere trafikken og bygge parkeringshus i utkanten.

Flere byer i Europa har gjort akkurat dette.

– I Wien er det bygget nye byboliger uten parkeringsplasser. De har prioritert et bilfritt miljø og god kollektivdekning. Beboerne har ikke lov til å anskaffe bil så lenge de bor der, legger Schmidt til og trekker fram et tilsvarende eksempel fra Sverige: – Den svenske Plan- og bygglagen har en bestemmelse om at der det er knapt med areal skal hensyn til lek og opphold gå foran behov for parkeringsplasser.

For lite sol og plass. Selv om det bygges tett i Oslo mener Bård Isdahl at kommunen burde håndheve tydelige krav til uteareal overfor utbyggerne.

– Veiledningen til byggeforskriftene har et minstekrav til lekeareal på 25 kvadratmeter pr. bolig. Kravet er stivbeint og kan ikke brukes i tett by. Det gis dispensasjoner til utbyggerne over en lav sko, sier arkitekten og understreker at barn i skolealder ikke kan leke på takterrasser og balkonger, men på bakkenivå.

I praksis fører det til at kommunen ikke har et minstekrav de kan håndheve overfor utbyggere. Isdahl mener en må tenke mer differensiert og foreslår en ny utregning som tar utgangspunkt i leilighetens kapasitet til å romme barn. I studien undersøkte han blant annet Jess Carlsen-kvartalet. I følge hans beregninger burde gårdsrommet vært 40 prosent større for at barn skulle trives. Tilstrekkelig sollys på utearealet er et annet krav som ingen av prosjektene overholder. Beboerne i Jess Carlsen har under halvparten av det fagfolk anbefaler. Flere av de andre prosjektene kommer enda dårligere ut.

– Jeg intervjuet blant annet en pappa med to barn som bodde der. Datteren på 11 år brukte aldri bakgården og sønnen på 8 lekte litt med huska. Siden det er mye trafikk i nabolaget, slapp han dem aldri utenfor alene.

Ikke i tjukkeste gryta. I tiende etasje på Oslo Rådhus har byråd for byutvikling, Merete Agerbak-Jensen (H), kontor

med god plass og mye lys. Hun understreker at det er viktig å bygge nok nye boliger og at minstekrav til lekeareal er 25 kvadratmeter pr. barn.

– Det gis dispensasjon fra dette hvis barnehagen har et fast opplegg med at noen av barna ofte er på tur, sier byråden og

- Det er diskriminerende ikke å legge til rette for barn i byen.

FORSKER LENE SCHMIDT

begrunner dispensasjonene i Oslos knapphet på friarealer.

På spørsmål om hvordan minstekravet håndheves svarer hun: – De fleste av disse sakene avgjøres jo i Plan- og bygningsetaten (PBE), og de påser at arealkravene er fulgt.

I PBE svarer avdelingsleder Sigmund Omang: – Vi regulerer ikke boligprosjekter etter et minstekrav på 25 kvadratmeter pr. barn. Men vi avsetter 25 prosent av det samlede bygningsarealet til uteområder.

I det store og hele mener politikeren at det tilrettelegges for at barn kan bo i Oslo, men innrømmer noen unntak:

– I Bjørvika er det ikke egnet. Og heller ikke i tjukkeste gryta, midt i et veikryss i Oslo, bør nok familier bo, sier byråden, men understreker at i utbyggingen på Sørenga legger man til rette for barnefamilier.

Miljøfientlig og diskriminerende. Lene Schmidt i NIBR rynker på nesen når hun hører Agerbak-Jensens svar.

– Om det skal bo barn i byen er et verdispørsmål som politikerne må ta stilling til. En by uten barn, er ikke en bærekraftig by, sier forskeren og fortsetter: – Ofte er det en konflikt mellom bilen og barna. Hvorfor ikke prioritere de unge foran bilen?

– Det er diskriminerende ikke å legge til rette for barn i byen. Og i følge norsk lov er diskriminering ikke tillatt.

Det er flere enn Isdahl og Schmidt som savner bedre uteareal for barna. Flere kommuner har kontaktet MD. De er oppgitte fordi de ikke klarer å lage gode nok uteareal. NIBR-forskerne er på saken.

– Kommunene etterlyser konkrete minimumskrav og tydelige bestemmelser som de kan bruke overfor utbyggere. På oppdrag fra MD jobber vi nå med innspill til retningslinjer for gode uteareal som kommunene kan bruke, sier Schmidt.

Bård Isdahl ønsker NIBR-forskernes retningslinjer velkommen.

– Barns behov er de samme om de bor i byen eller på landet, og vi kan ikke bestemme hvor det skal bo barn. Det blir barn uansett, sier Isdahl.

katharina.dale.hakonsen@doga.no

Les mer på neste side

Digitalt Barnetråkk er en enkel metode for å registrere barn og unges bruk av utearealer. På en nettløsning markerer de skoleveien, hvor de oppholder seg og hvilke plasser de unngår. Informasjonen samles i et digitalt kart og skal brukes i kommunal planlegging. norskform.no/barnetrakk

To arrangement om barn i by
Onsdag 30. januar kl. 11 legger forskere på NIBR fram en fersk rapport om nye boligprosjekters uteareal. Sted: NIBR, Gaustadalléen 21, Oslo. På kveldsmøtet 26. mars kl. 18 på DogA er barn og byutvikling tema. Trafikk- og arealplanleggere blir konfrontert med barnas virkelighet.

Oppvekst og omgivelser er et av Norsk Forms satsingsområder i 2008. Gjennom nettverksarbeid, kunnskapsinnhenting, workshop og konferanse vil vi løfte frem problemstillinger knyttet til barns fysiske oppvekstmiljø i byene. Målsettingen er å øke forståelse blant beslutningstakere og bidra til endret praksis i byutviklingen. norskform.no/oppvekst

Barnebra i Bergen

Dagens politikk fører til barnløse byer, men det fins lysglimt. Georgernes Verft i Bergen er tilpasset barna og roses av forskerne.

Tekst **Katharina Dale Håkonsen**

Foto **Thor Brødreskift**

– Det er bra for barn her fordi det ligger like ved sjøen. Vi er også naboer med en stor park og har bilfri skolevei. Bare opp en trapp, sier mamma Maria Udd som bor på Georgernes Verft sammen med sønnen Gustav (7) og datteren Ingrid (10) Udd Sundvor.

– Utearealet er åpent og deilig. Det fins dessverre ikke mye gress og grønt. Miljøet er mer hardt og urbant.

NIBR-forsker Lene Schmidt trekker fram den steinlagte kaien som skiller boligene og fjorden.

– På harde flater kan barn i skolealder skate, sykle og spille ball.

Det liker Gustav og Ingrid, men Maria understreker at området ikke er problemfritt.

– Sjøen er fantastisk og farlig, men vi har funnet en ordning. Alle foreldrene er enige om at ingen barn får lov til å gå ned til vannet alene. Vi passer på hverandres barn.

LEK: Gustav liker å sykle og stå på rullerkøyter.

FRITID: Ingrid spiller fotball med klassens guttelag. Hun øver på triksing etter skoletid.

WELCOME TO

EUROPEAN BUSINESS CONFERENCE 2008
NORWEGIAN DESIGN COUNCIL, 5-6 MAY 2008 IN OSLO

INNOVATION THROUGH INCLUSIVE DESIGN

The European Business Conference on Inclusive Design 2008 will inspire you with new knowledge and demonstrate the benefits of Design for all as an effective strategy for innovation with extensive commercial potential.

Welcome to an exciting two-day conference featuring:

- Key note lectures by international, inspiring speakers from companies that innovate through the strategy of inclusive design
- Plenary sessions on the topics of Living, Moving and Connecting
- 24-Hour Design Challenge
Chief facilitator: Julia Cassim, Senior Research Fellow, Helen Hamlyn Centre, Royal College of Art, London
- Business Breakfast Seminar
- Exhibition
- Social gatherings and networking

Practical information:

Date: 5–6 May, 2008

Place: DogA, Norwegian Design and Architecture Centre, Hausmanns gt 16 in Oslo

Organiser: Norwegian Design Council with partners

Fee: NOK 2800 incl. VAT.

Programme and registration – www.norskdesign.no

Mitt favorittprodukt

Jenny Furseth (32)
Kristiansund

1. En dingseboms som er en plastmus fra Japan. Vi bondet straks jeg så den i en butikk i Nice.
2. Bra design. Plastmusa er funksjonell, vakker og harmonisk. Den tar seg aller best ut stående høyt oppe. Da ruver den over alt, og det er som om den beskytter og gjør meg glad.
3. Dingsebomsen er optimal. Egentlig er den en del av et japansk konsept hvor man dekorere musa og sender et bilde av den til et fotogalleri, men jeg liker den helt hvit.
4. Lily bord- og gulvlampe av Janne Kyttanen og q-tips fordi de er uunnværlige til ører, nese og øyne

Siren Johnsen (61)
Porsgrunn

-
1. Jeg er ikke avhengig av gjenstander, men denne italienske, tradisjonelle mugga er jeg veldig glad i.
 2. Mugga er god å ta og se på. Den heller litt feil vei og har nesa i sky. Den minner meg om fjellandsbyen, Monte Fiori, der den er kjøpt. Jeg ser for meg den bittelille gamle mannen som sitter i trappa i steinhuset sitt og dreier den.
 3. Den kunne bli tett i bunnen, for den lekker og setter flekker på bordet. Det er best å ha vin i den i stedet for blomster – det drikkes fortere opp.
 4. Puta mi. Jeg får ikke sove uten den. Det er en vanlig gammel pute, men den kan krunsesjes sammen og passer til min nakke.

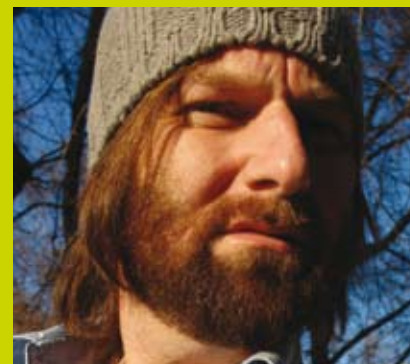
Maria Rodrigues (37)
Stavern

1. Sandalene mine
2. Underlaget er godt, og de er myke i sålen. Det er god lufting, og tærne er helt nakne. Den fineste delen av kroppen er tærne.
3. De skulle vært produsert i andre farger. Jeg ville brukt beige.
4. Håndkle, tannkrem og tannbørste. En tube med Mentulatum som jeg bruker mot myggstikk, såre lepper og når jeg er solbrent. Det er det beste produktet jeg kjenner, også når jeg er forkjøla og har allergi.

1. Hvilken gjenstand under 500 kroner kan du ikke leve uten?
2. Hvorfor?
3. Hvordan kan gjenstanden forbedres?
4. Hva annet, uansett pris, hadde du tatt med på en øde øy?

Tekst og foto **Charlotte Sætre, Matti Lucie Arentz, Pia Bodahl og Katharina Dale Håkonsen**

Oki Sato (29)
Tokyo

1. Min mobiltelefon. Jeg designet den i fjor, og den koster en yen (ca. 50 øre) + abonnement. Temaet er vann. Når noen ringer, bobler det på utsida.
2. Det er ikke bare en mobiltelefon. Jeg sjekker min e-post, kalender og Internett. Jeg bruker den som togbillett og kredittkort. Mobilen fungerer som en lommebok, og jeg trenger bare den.
3. Jeg ville designet den mindre. Dersom konseptet hadde vært annerledes, ville også mobilen blitt forskjellig.
4. Sjokolade. Jeg er veldig glad i søtsaker og spiser sjokolade hver dag. Også skisseboka mi. Jeg ville designet dagen lang.

Erle Katrine Sivertsen (11)
Oslo

1. Vålerengaskjerfet som jeg bruker på skolen og fotballkamper. Jeg har voksenstørrelsen. Barneskjerfet passet ikke til meg.
2. Skjerfet viser at jeg digger Vålerenga fotballag. Det er det beste fotballaget i Oslo som spiller i tippeligaen. De fleste venninnene mine på Kjelsås heier på Lyn, men Lyn er dårlig.
3. Det er akryl. Skulle ønske det var ull eller bomull. Ikke silke. Det hadde vært for teit.
4. Mobiltelefonen, for jeg liker å sende og motta sms. Det er hyggelig å ringe også, men det gjør jeg ikke så ofte. Også Ipoden, for da kan jeg høre på musikk.

Lars Ramberg (43)
Berlin

1. Mitt pass.
2. Et bevis på frihet: Jeg kan forlate den kulturen jeg tilfeldigvis er vokst opp i med full returrett. Norske pass har paradoksalt nok høy internasjonal status, tross flere brudd på menneskerettighetene.
3. Hundrevis av norske kvinner, som hadde forhold til tyske soldater, ble etter krigen fratatt sine pass og deportert til Tyskland. Den norske stat BØR be om unnskyldning, gi erstatning og passene tilbake.
4. Min Venturo, en mobil plasthytte tegnet av arkitekt Matti Suuronen i 1967. Den ble aldri satt i produksjon, men jeg restaurerte en prototype som jeg tok med til São Paulo Biennalen i 2006.

Et levende

Ved å ta publikum på alvor, kan DogA nå sine ambisjoner om å bli Norges viktigste arena for design og arkitektur, mener DogAs daglige leder, Anna Thorud Hammer.

Tekst **Katharina Dale Håkonsen**

Foto **Knut Bry**

Thorud Hammer står midt i menneskemengden som strømmer mot utstillingshallen på Norsk Design- og Arkitektursenter (DogA). Flere står i kø utenfor. De skal på Pecha Kucha, et multimedialt fagarrangement som har

- DogA hadde helt klare svakheter i starten.

DAGLIG LEDER ANNA THORUD HAMMER

vært en publikumssuksess siden starten.

– Vi må ikke kimse av publikum. Å lage et sterkt faglig program er alfa og omega for å trekke folk til DogA. Pecha Kucha er et slikt arrangement, sier hun og legger til at hver aktør får en mikrofon, 20 slides og seks minutter og 40 sekunder til å vise hva de er gode for.

– Pecha Kucha har bidratt til å merkevarebygge DogA som et kult sted å være.

Folk uteble. Men det har ikke alltid vært slik. DogA åpnet i 2005 etter at Jensen & Skodvin Arkitektkontor hadde transformert den gamle trafostasjonen til et toppmoderne design- og arkitektursenter. DogA figurerte i utenlandsk presse, men publikum uteble. 17 000 besøkende i 2005 var ingenting å skryte av. Hva gikk galt?

– DogA hadde helt klare svakheter i starten. Vi var bortgjemte og lite synlige i det norske mediebildet. Det ble brukt store ressurser på å lage en flott logo som vi internt var veldig fornøyde med, men som ikke førte til at folk kom løpende hit. Vi burde brukt mye mer penger på markedsføring.

– Informasjon om huset og programmet vårt var heller ikke oversatt til engelsk for at turistene skulle oppdage oss, sier Thorud Hammer. Men hun har lært, og ambisjonene er høye.

FOR ALLE: - Design og arkitektur berører alle, mener daglig leder Anna Thorud Hammer.

Kritiske brukere. – Vi skal bli satt på kartet som en levende arena for design og arkitektur. DogA skal motivere folk til å interessere seg for våre fag. Vi skal rett og slett drive folkeopplysning om hva god design og arkitektur er. DogA ønsker å bidra til at folk blir kritiske design- og arkitekturbrukere, slår hun fast.

– Hvordan?

– Vi må fylle huset med gode, aktuelle, uforutsigbare og spektakulære

hus

FOLKSOMT: Når Pecha Kucha går av stabelen, er hallen på DogA full.

NYTT OG GAMMELT: DogA ligger ved Kulturkirken Jakob i Oslo.

utstillinger som folk liker og som gjør at de kommer igjen. Vi må ta de besøkende på alvor og ikke bare gi dem det de vil ha, men også utfordre dem.

Til å skape et levende senter får DogA drahjelp av sine to eiere, Norsk Designråd og Norsk Form. De har kontorer i huset og lager arrangementer. Blant annet inviterer Norsk Designråd

- I starten av mangfoldsåret åpner vi utstillingen NewAfrica.

DAGLIG LEDER ANNA THORUD HAMMER

jevnlig til faglige frokoster og Norsk Form til kveldsmøter. Besøkstallene er på vei oppover. I 2006 var 42 000 mennesker innom.

- Vi toppet det i fjor da vi hadde 48 414 besøkende.

NewAfrica. For å dra enda flere mennesker, har Anna Thorud Hammer flere utstillinger på plakaten i 2008.

- I starten av mangfoldsåret åpner vi utstillingen NewAfrica. Den er overraskende og gir oss et uventet og nytt bilde av Afrika.

Den 350 kvadratmeter store hallen fylles med møbler, klær, grafisk design, arkitektur og byplanlegging fra land sør for Sahara.

- Senere åpner Open House fra Vitra en utstilling om framtidens boliger. Femten arkitekter og designere fra hele verden har tenkt visjonært og satt seg inn i en hypotetisk framtid hvor folk har andre behov enn dagens.

Men i kveld er det kjappe slides, konsise presentasjoner og bar i hjørnet som teller. Pecha Kucha starter snart, og Thorud Hammer må løpe.

- Vi skal ikke hvile på laurbærene, men lage flere arrangement som er like gode og populære som dette.
katharina.dale.hakonsen@dogano

Pecha Kucha

startet i Tokyo i 2003 og har spredd seg til hele verden. Det er et multimedialt arrangement hvor deltakere fra arkitektur, design, film, kunst og musikk viser sine arbeid i en serie korte presentasjoner. Pecha Kucha arrangeres jevnlig og neste er 28. februar.
pechakucha.no

DogA

Norsk Design- og Arkitektursenter skal være Norges viktigste visningsarena, møtested og ressurscenter for design, arkitektur og tilstøtende fagområder. Huset byr på skiftende utstillinger, faglige arrangementer, utleiemuligheter, en butikk og Elvebredden café og restaurant. Adressen er Hausmanns gate 16 i Oslo hvor Norsk Form og Norsk Designråd også holder til. Hausmanns gate 16 fikk Statens Byggeskikkpris i 2006.
dogano

DESIGN FRA SØR:
Utstillingen
NewAfrica tolker
den kulturelle
arven i et nytt
formspråk.

1. Hva synes du om DogA?
2. Hva kunne DogA gjort annerledes for å trekke flere folk?

Erling Dokk Holm

forsker ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

1. Jeg liker bygget veldig godt. Det ligger fantastisk til og har vitalisert denne delen av byen. Dessuten er det som arkitektur interessant. Den typen transformasjon som Jensen

og Skodvin har utført, kan fungere som inspirasjon for andre bygg som skal få nye funksjoner. Ikke minst liker jeg det som foregår i bygget og som gjør at det er et godt sted å besøke.

2. Det er tre ting som slår meg. Det ene er å få tak i flere og bedre utstillinger. Det andre er å gi et spisetilbud som er mindre formelt og billigere. Det tredje er å ha en tydeligere rolle i samfunnsdebatten, og her kan både Norsk Form og Norsk Designråd ta tak.

Stein X. Leikanger merkevarebygger i Art of Wealth

1. DogA har bidratt til å få design på dagsordenen og til å øke forståelsen av at design er langt mer enn styling, at det handler om å gi mennesker gode verktøy.

2. DogAs identitet er fortsatt utydelig. Hvem er de? Hva vil de? Inndelingen mellom Norsk Designråd og Norsk Form er bare forvirrende slik den forfektes i dag. DogA bør også ta en aktiv og utfordrende rolle i samfunnsdebatten. Jeg savner Butenschöns klare og kritiske tanker omkring utforming av vårt nærmiljø. DogA bør bruke media aktivt og sette dagsorden for en enda bedre forståelse av hva design med mennesket i sentrum kan utrette.

- DogAs identitet er fortsatt utydelig.

MERKEVAREBYGGER STEIN X. LEIKANGER

Googler du Ammerudhjemmet,
havner du på oslopuls.no - en av
Oslos sprekeste utelivsguider.

Café 19

ULIKT: Café 19 på
Ammerud er ikke helt
som alle andre kafeer.

Sykehjem på utelivstoppen

Tekst og foto **Helle B. Berg**

Ikke en parkeringsplass å oppdrive utenfor. Ikke en stol i sikte inne. Lokalet er tettepakket, et mannssterkt orkester slår an tonen og straks bryter allsangens løse. Gamle og unge stemmer i så det ljoemer, før Rolf Nicolaisen, konferansier og ildsjel bak Ammerudhjemmets ukentlige kulturkvelder, overtar mikrofonen.

– Velkommen til familiefest. Flott å se så mange fremmøtte. Har alle fått et sted å sitte? Har alle kjøpt lodd? Om en liten stund kommer kveldens hedersgjest, tryllekunstner Finn Jon, på scenen. Og så går det slag i slag med lotteri, korsang, oppvisninger og til slutt tirsdagsdansen. Det er bare å henge med.

Leve, ikke bare overleve. Nicolaisen har jobbet med å utvikle det bemerkelsesverdige aktivitetstilbudet ved Ammerudhjemmet bo- og kultursenter i over ti år. Stedet, som drives av Kirkens Bymisjon, er blant Nordens fremste når det gjelder utvidet eldre- og sykeomsorg.

– Målet har vært å skape en møteplass på tvers, som er livlig og åpen, for beboere på senteret og utenfor. Pårørende, frivillige, naboer, lokalmiljø, skoleungdom, barnehageunger, innvandrergupper – den som vil. Vi bruker kulturen bevisst for å skape løft i hverdagen. Men Nicolaisen bekrefter at det ikke var helt enkelt å få naboene over dørstokken i begynnelsen.

– Dra på sjukehjem for å gå på konsert, liksom? Nei, det får være grenser.

I dag er tonen en annen. I 2006 hadde Ammerud Kultursenter mer enn 17 000 besøkende totalt. Senteret byr stadig på konserter med landets største artister som Kåre Conradi, Annbjørg Lien, Jørn Hoel, Bjarte Hjelmeland, Arve Tellefsen og Hanne Krogh. Jevnlige er det dikt- og visekvelder, revyforestillinger, filmaftener, flerkulturelle fester, danseskole, sang- og lesegrupper, samtaleforum, kabareter, ballett- og breakdance-oppvisninger – og som i kveld, tryllekunst og barneshow.

– Vi kommer flere ganger i måneden og gleder oss til hver gang, forteller Kjellaug Mobakken med barnebarnet Ane (6) på fanget. Begge bor i nærområdet. Også Sverre Arnesen (89) er fornøyd. Han har tatt turen fra Nordseterhjemmet og svinger seg på parketten sammen med Marianne Bøckmann. På besøk er også Eva og Inger Marie Lilleengen.

– Moro, hvisker Eva, som bor vegg i vegg. – Vi er her absolutt hver tirsdagskveld!

Framtidas behandlingsformer. Kirkens Bymisjon driver seks sykehjem i Oslo, i tillegg til noen institusjoner ellers i landet. Nylig fikk de hedrende omtale fra Statens Byggeskikkpris for boprosjektet Veiskillet i Trondheim. Stedet har høy fokus på design og spennstige arkitektur.

– Det er en kjensgjerning at de færreste av våre institusjoner kan imøtekomme nåtidens krav til innhold og utforming, konstaterer avdelingsdirektør for aldring og kultur i Kirkens Bymisjon, Anne Marie Johansen.

– Vi jobber derfor aktivt for å skape godt tilrettelagte botilbud. Blant annet ønsker vi at sentrene våre skal integreres bedre med byen rundt og nærområdene. Vi vil ikke at

alders- og sykehjem skal fremstå som separate gettoer. Mange som bor der er såpass dårlige at de ikke kan oppsøke livet utenfor. Da må vi sørge for at livet kommer til dem. I tillegg vet vi at nye generasjoner av aldrende vil være mer bevisste på estetikk og funksjon enn våre foreldre og besteforeldre. Dette er aspekter vi tar på alvor, understreker hun.

Pilotprosjekt på Vålerenga. I forbindelse med planlagt opprustning av Vålerenga bo- og behandlingssenter, kontaktet Kirkens Bymisjon det nyskapende arkitektkontoret Jensen & Skodvin som nylig fikk Norsk Forms anerkjente Jacob-pris.

– Sammen har vi satt oss ned og laget et skisseprosjekt der vi har tenkt fremover og konseptuelt rundt hva det vil si å bli gammel og flytte på sykehjem, sier arkitekt Børre Skodvin. – Vi har gjort en grunnleggende reevaluering av måten sentrene drives på og av tilbudene.

I dag ligger det en tanke til grunn om sykehjem som en slags produksjonsenhet, med et visst antall eldre som skal behandles i løpet av et år, på mest mulig rasjonell måte. Det er uheldig.

– Avinstitusjonalisering er stikkordet. Gi pasienter mer følelse av hjem og egen bolig, enn sykehus. Vi må også bli flinkere til å planlegge for hele spekteret av eldre, og hensynet til individuelle behov må økes. På Vålerenga har vi blant annet jobbet etter ideen om å skape bedre sammenheng mellom den enkeltes private sfære, og det offentlige rom gjennom å opprette flere halvprivate soner. Dette gir uformelle møteplasser og større valgfrihet.

– Vi tenker oss også mer sjenerøse fellesarealer, med mye luft, lys og liv. Store vinduer og åpne flater uten korridorpreg. Vi vil redusere pasienters følelse av å være plassert i et skap.

– Pilotarbeid?

– Oppgaven er spesiell. I Norge som ellers er det gjort lite på feltet fore-

løpig. Kirkens Bymisjon derimot, er langt framme. De ser hvilke behov som er på vei og gjør noe med dem.

Norsk Form

- Har prosjektet Helse og omgivelser som undersøker hvordan arkitektur og design er avgjørende for trivselen og helsen til morgendagens eldre. Målet er å utvikle nye omsorgstilbud.
- Drifter et tverrfaglig kommunenettverk og samarbeider med aktuelle fagmiljø
- Innhenter forskningsbasert kunnskap om temaet
- Formidler gode omsorgstilbud

Fakta

- Kontaktperson: Annichen Hauan, annichen@norskform.no
23 29 26 66
- norskform.no/helse
- Finansiert av Helse- og omsorgsdepartementet

– Gi pasienter mer følelse av hjem og egen bolig, enn sykehus.

ARKITEKT BØRRE SKODVIN

FRAMTIDEN: På nye Vålerenga kan det bli Internett-kafe, spa og grønne fellesarealer. Ill: Jensen & Skodvin Arkitektkontor.

Line Iren Andersen (32) hadde sex på hjernen i to år. Det ble det sexleketøy av.

Tekst **Katharina Dale Håkonsen**

– Jeg fikk mange tilbakemeldinger fra mulige framtidige brukere at de syntes produktene på markedet så billige og tacky ut. Jeg tenkte: Hvorfor ikke designe et sexleketøy med en vakker form som også fører til erotisk nytenkning? sier Andersen.

Hun utviklet produktet som diplomprosjekt på Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo.

Sexleketøyet er designet for par. Det er mankovare i dagens produktutvalg. Hun tok utgangspunkt i de optimale punktene på kroppen hvor både han og hun kan tilfredstilles samtidig. Brukerundersøkelser viste at menn liker store vibratorer, mens damene ønsket mindre. Hun designet den i forhold til kvinnens anatomi. Fargen skal også appellere til begge.

– Menn likte svart og hvitt og kvinner pastell. Jeg valgte aubergine, som begge kan like, sier designeren.

Nå jobber hun beinhardt med å få sexleketøyet i produksjon.

– Det er et behov for gode kvalitetsprodukter. Som industridesigner med kunnskap om form, materialer, brukere og marked kan jeg bidra.

gaphemind.no

PAR: Sexleketøyet skal skape rom for erotisk nytenkning for kvinner og menn.

LETTERE: Etter at den nye kassen kom, har ikke Stine Andersen vondt i skuldrene mer.

Design

i en rød kasse

KRUMTAPPEN:
Kassen som utløste
millionprosjektet.

Posten trengte en ny, rød plastkasse. De tok kontakt med en produktdesigner og dermed var et millionprosjekt som skulle få betydning for 14.000 postansatte i gang.

Tekst **Ingvill Bryn Rambøl**
Foto **Chris Johnsen**

Hver eneste dag blir en halv million røde plastkasser fylt med post, sendt på samlebånd og puttet inn i biler, tog og fly rundt i hele Norge. Høsten 2004 besluttet Posten å spare lagringsplass, tid og penger. Den lille, røde kassen var nøkkelen.

– Vi valgte å fornye den minste delen av konseptet vårt og endre hele systemet rundt den, sier økonomidirektør Cathrine Laksfoss i Posten Norge. – Vi er opptatte av hele verdi-

kjeden, og alle var enige om at her kunne vi ikke bare gjøre litt – vi måtte være villige til å gjøre store endringer og ta en risiko.

Menneske og maskin. Det Trondheimsbaserte designerselskapet Inventas fikk i oppdrag å utvikle det nye systemet for sortering, oppbevaring og frakt av post. Aller først måtte designerne gjøre seg kjent med det store vesenet Posten.

– Vi sto opp klokka fem om morgenen og var med på å sortere post. Vi fulgte hele prosessen, helt til postbudet leverte brevene hjemme hos folk, forteller Morten Wexels Riser, som er sivilingeniør og produktutvikler i Inventas. Han reiste rundt i hele Norge og til Tyskland, Danmark, Sverige og Nederland for å se folk jobbe med å få posten ut til mottakerne.

– Vi fikk veldig god tid til å sette oss inn i prosjektet. Det var helt avgjørende for resultatet. Posten er en kompleks organisasjon, og vi var nødt til å finne en løsning som passet både til mennesker og maskiner.

Tunge metallbur. Et av stedene Riser var for å lære det store dyret Posten å kjenne, var på Brevsentralen i Oslo.

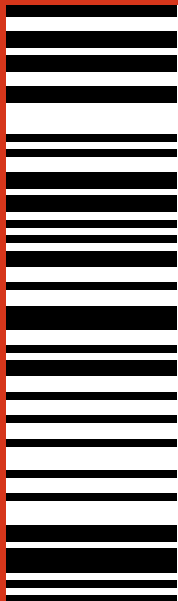
Der jobber rampekoordinator Stine Andersen med å frakte post ut i store lastebiler. Hun var av dem som var litt skeptiske til Risers prosjekt. – Jeg syntes det hørt tungvint ut med et nytt system. Vi var fornøyde slik det var, forteller hun.

De gamle, røde kassene ble stablet i store metallbur med hjul. Fulle av post kunne de veie opptil 300 kilo. Stine

– Vi sto opp klokka fem om morgenen og var med på å sortere post.

DESIGNER MORTEN WEXELS RISER

Andersen og kollegene hennes trakk og skjøv dem ut og inn av heiser og lastebiler. Det var flere enn Stine som slet med hyppige senebetennelser i skuldrene. I tillegg til belastningsskader og arbeidsulykker i form av klemte fingrer og overkjørte tær, var burene lite plass-effektive, fordi de ikke kunne stables i høyden. De som sorterte posten, måtte ofte løfte og snu på kassene for å se på merkelappene som viste hvor posten skulle, og kassene var unødvendig

- Jeg har ikke vondt i skuldrene lenger.

RAMPEKOORDINATOR STINE ANDERSEN

store og tunge. I tillegg var de tomme kassene begynt å bli et problem for Posten. De tok mye plass når de skulle transporteres uten post inni og opptok mye lagringsplass i dyre lokaler i Oslo sentrum. Alle disse problemene skulle det nye systemet finne en løsning på.

Lettere kasse. – Overalt hvor vi var da vi studerte Posten, traff vi på den røde plastkassen. Etter en stund var det fortsatt innlysende for oss at det vi skulle lage måtte være en rød plastkasse, forteller Morten Wexels Riser.

Men den nye kassen ble 26 % mindre og fikk nye, ergonomiske håndtak og en etikett som var synlig når kassene var stablet. Kassene kan stables på europaller, og pallene kan stables i høyden. Slik blir det plass til mye mer post i bilene. Når kassene er tomme, kan de komprimeres, så de tar mindre plass i lagring og transport.

Høsten 2006 – to år etter at beslutningen om et nytt system ble tatt – ble

SOMLEGO: Det nye lastbærersystemet er bygget opp etter lego-prinsippet, der alle delene passer sammen.

en halv million røde kasser byttet ut over en helg. Maskinene var tilpasset, og Stine Andersen og kollegene på Brevsentralen byttet ut metallburene med truck og traller.

– Jeg har ikke vondt i skuldrene lenger. Det er fortsatt en tung jobb, men den har blitt lettere, sier Stine Andersen, som ikke savner det gamle systemet.

– Dette er en av de mest suksessrike produktimplementeringene vi har gjort i Posten, sier Cathrine Laksfoss. Vi har halvert antall yrkesskader som fører til fravær og effektivisert transport og lagring.

Satt pris på. Posten er ikke ferdige med å regne på hvor mye penger de sparer på det nye systemet, men Laksfoss er ikke i tvil om at prosjektkostnadene på 47 millioner kroner ganske snart er spart inn. Og det er ikke bare tallknuserne i Posten som setter pris på den nye, røde kassen. Postens lastbærersystem fikk Norsk Designråds Merke for god design i 2007.

– Å lage et system for håndtering av post har ingenting med design å gjøre, vil kanskje mange si. Men det har alt med design å gjøre, sier Jannicke Hølen i Norsk Designråd. Det handler om å utvikle produkter som gjør hver-

dagen lettere for folk.

– Mange tenker jo mest på form og estetikk når de tenker på design, sier Morten Wexels Riser. – Rent estetisk var det veldig begrenset hva vi kunne gjøre med den kassen. Men ergonomisk har vi gjort mye. Den er utrolig gjennomtenkt i alle funksjoner. Og det har alt med design å gjøre.

Designutmerkelse

Norsk Designråd deler ut Merket for god design hver år. Prisen er en anerkjennelse for vellykket bruk av design for å skape innovative produkter, og hensikten er å inspirere næringslivet til økt bruk av design. Alle typer masseproduserte produkter fra alle typer bransjer kan søke. Utmerkelsene blir offentliggjort på Designdagen 12. mars 2008.

Juryens begrunnelse

«Juryen er imponert over Postens nye lastbærersystem. I stedet for bare å utvikle en ny postkassett, har de gjennomgått hele sin verdikjede for å finne potensial for effektivisering».

Spisestuestol Scandia Junior
Design: Hans Bratrud

Foto: Hugo+Åshild

 fjordfiesta

www.fjordfiesta.com

Same shit, new wrapping

Designeres ønske om nyhet, forbrukerens ønske om troverdighet

Av **Runar Døving**, antropolog og 1. amanuensis ved Oslo markedsøyskole, forsker ved Statens institutt for samfunnsforskning (SIFO)

En vare er en ting, en produsert gjenstand, som selges, for så å bli en ting igjen ved bruk. Perioden i tingens liv – som vare – er kort. I varefæren blir tingene like andre ting som varer. Forskjellene på skokrem, hundemat og spiker viskes ut, og alt blir for kremmeren kategorien varer på utstilling for kunden.

Selv om vi har fått stadig flere typer varer, har det samtidig blitt færre varer av samme kategori. Tiltagende standardisering har ført til at flere og flere produkter blir likere og likere. Det er liten forskjell på ulike typer stekeovner, såper eller melk.

I konkurranse med andre gjenstander må den derfor se forlokkende ut. For mange designere blir da oppgaven å få produktet de arbeider med til å skille seg ut. Å skape et merkenavn av et ellers likt produkt er alle produsenters drøm. Men det er bare ytterst få produkter, slik som Sunda, Zalo og Cola, som har klart kunststykket å bli et egennavn på handlelisten.

Det er mange eksempler på at emballasjen alene har skapt en forskjell

som gjør forbrukerne fornøyde. En vakker pakke kan være til glede og en fin gave, og den tekniske delen av pakken, slik som tannkremtubene som står oppreist på korken, skaper begeistring. Ingen ekstra emballasje og langt mindre søl.

På en annen side er emballasje-design med rette en sterkt kritisert bransje. Man vet at det er lett å la seg lure av innpakningspapiret. I skogen av ekstra jomfruelig olivenolje eller viner med tiltalende slottsnavn, er det vanskelig for en forbruker å skille varefærens estetiske utstillingsverdi og varens innhold.

Emballasjen har den egenskapen at den omkranser produktet, den representerer det, men i det øyeblikket pakken åpnes, og tingen pakkes ut, forvandles den vakre innpakningen til søppel. Raskt krølles det sammen og legges i søppelkurven under vasken for å forbli urent helt til det brennes eller gjenvinnes. Det er bare meget små barn som ikke ser forskjell på emballasjen og produktets innhold.

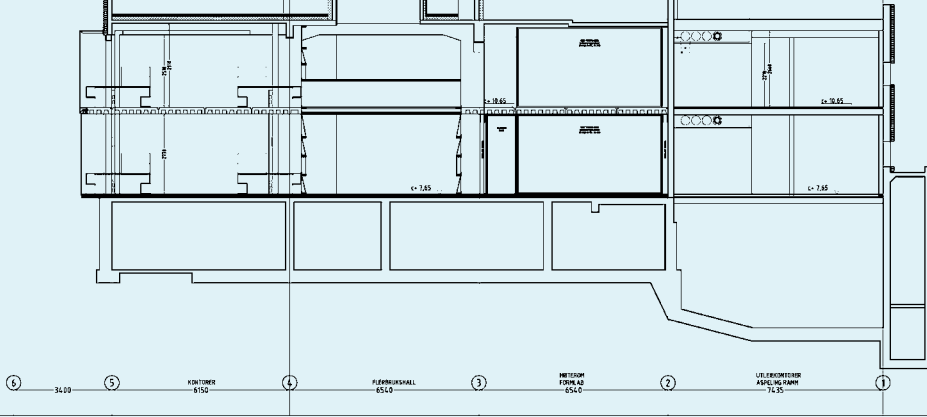
Når det blir et misforhold mellom innhold og uttrykk, og man sitter igjen med et dårlig produkt i den ene hånden og søppel i den andre, føler man seg lurte. Det er ikke uten grunn salgssleddet har lav sosial verdi på samfunnets rangstige. Emballasjedesigneren fungerer

Foto: Stéphanie Dumont

her som salgssleddet og er en potensiell lurendreier som skal få skitten til å se ut som honning. De fleste forbrukere kjenner utmerket godt ordet «same shit, new wrapping». For salgssavdelingen måler man gjerne suksess i kjøp. For forbrukeren er det ganske annerledes. Man lar seg lure bare en gang. Stemmer ikke uttrykket med innholdet, blir det med et engangskjøp.

Det virker som om det i bransjen er liten integrasjon mellom produktet og det betegnende. I ethvert sosialt miljø skapes det normer, regler, moter og vaner. Designeren er ikke noe unntak. I dette sosiale feltet virker det som om nyskapning blir et mål i seg selv, på bekostning av varens innhold. Både markedsførings- og designbransjen synes mer opptatt av endring og nyheter. Forbrukeren på den andre siden – som bransjen skulle betjene – er mer opptatt av sikkerhet og å få tilfredsstilt sine vaner. For en bruksforsker kan det se ut som om bransjen har store krav til kreativitet og mindre krav til kontinuitet og respekt for produktets essens.

TVERRSNITT HALL C H16
MÅL 1:100 (A3)

Om å skjønne tegningen Eller forsterke demokratiet ved kanskje å dumme seg ut

Av **Bård Isdahl**,
sivilarkitekt MNAL og
seniorrådgiver i Norsk
Form med fokus på
boligplanlegging og
byutvikling

Da jeg gikk på arkitektskolen, dukket stadig berømte arkitekter opp som gjesteforelesere. En av dem ga oss et råd: Du har tegnet en enebolig, du legger tegningene fram for byggherren og byggfruen. De rynker på nesen. Du kan selvsagt ha tegnet et ubrukelig hus. Men har du en mistanke om at de ikke forstår tegningene, bør du be dem om å gå til innkjøp av stiv papp og bygge en modell av huset med egne hender. Det pleier å ha en forløsende effekt.

En plantegning viser en etasje der vegger og trapper er skåret av vannrett. På tegninger som går under betegnelsen snitt, ser vi inn i huset sidelengs via en loddrett gjennomskjæring. Et oppriss betyr fasadetegning. Disse tre grunnleggende tegningstypene kommer man aldri utenom i husbygging. Arkitekter, ingeniører og bygningsarbeidere er opptrent til å se tegningenes todimensjonale framstillinger i sammenheng og dermed forestille seg det romlige resultatet, for eksempel hvordan et trapperom forbinder to etasjer med hverandre eller at stuen

åpner seg mot terrassen.

Men det er også andre som må skjønne tegningen for å utøve sitt yrke. Når kommunepolitikere står overfor utbyggingsaker, får de tykke tegningsbunker som de må gjennom. Raske feiltolkninger kan gi stygge resultater som truer med å bli stående i generasjoner. Samtidig vil tegningsleseren nødig framstå som uoppvakt. Men kanskje flere politikere burde slippe seg utpå i likhet med tidligere byutviklingsbyråd i Oslo, Grethe Horntvedt, som i et par avisintervju uttrykte sin forbauselse over at både Hotel Opera og et kontorbygg på Majorstua hadde blitt vesentlig større enn hun hadde forestilt seg. Forestillingene hennes skrev seg trolig fra tegningene. De av våre folkevalgte som skal godkjenne bygningsprosjekter, trenger en tilleggsferdighet som ikke inngår i allmennbildelsen. Skal politikere forholde seg kritiske til nye prosjekter, vil de ha nytte og glede av et kurs i å lese tegninger. Gjerne med arkitekter som lærere. Det kunne også gi arkitektene en lærerik tilbakemelding.

Et slikt kurs vil trolig foregå på politikernes hardt pressete fritid. Kanskje heller utbyggerne og deres arkitekter burde pålegges å popularisere presentasjonene. Oftest betyr dette perspek-

tivtegninger og «tre-dimensjonale» animasjoner – framstillinger som dessverre har en tendens til å fortegne størrelser og proporsjoner. De misbrukes dessuten gjerne til å idealisere den virkeligheten som politikere skal forstå. Altså salg snarere enn klargjøring. Sammen med byggemeldingen av prosjekter over en viss størrelse følger det ofte en ren og hvit modell. Den skal vise bygningenes plassering i omgivelsene og lages i en tilsvarende liten målestokk, der et menneske ikke blir stort høyere enn fem millimeter. Hvordan kan man oppnå en innlevelse i husets dimensjoner, for ikke å snakke om et konkret og detaljert inntrykk av husets oppbygning? Selvsagt ved hjelp av en modell i vesentlig større målestokk der man kan bøye seg ned i øynehøyde og myse.

For å sikre en demokratisk kontroll av byggevirksomheten foreslår jeg en kombinasjon av store modeller og politikere som tør stille dumme spørsmål. Først da vil de folkevalgte skjønne tegningen.

Kommentarer på begge artiklene kan sendes til magasinet@dog.no

Stockholms möbelmessa i februar

Miljøproblemene har også gjort sitt inntog på møbelmessen i Stockholm 6.-10. februar. Designerne i Save our Souls skal forandre baren til et katastrofeområde. Publikum vil komme inn i et mørkt miljø hvor de kan sette seg i møbler formet som bokstaver. Når bokstavene formes som ord, kan de lese greed, hate, lies and fear. Designerne ønsker med dette å vekke følelser som leder til ettertanke. Men katastrofetankegangen overskygger ikke hele møbelmessen. Den verdenskjente designeren Giulio Cappellini kommer, og studenter inviteres til å stille ut på Greenhouse.

www.mobelmassan.se

Rekord på Oslo Fashion Week

Igjen er det duket for Oslo Fashion Week (OFW), uken da mote-Norge samles, og landets fremste klesdesignere viser sine kolleksjoner. Arrangementet går av stabelen 12.-16. februar i nyoppussede Posthallen. Moteuken starter med åpningsshow hvor Nåløyet-prisen deles ut. Interessen for OFW er voksende blant designere og publikum. Arrangørene kan skilte med et rekordhøyt antall deltagere og flere visninger enn noen gang.

oslofashionweek.com

Koht til Doga i mars

Årets designdag går av stabelen 12. mars. Dagen starter med fagseminar som fokuserer på norske bedrifter og designeres evne til å utvikle innovative produkter og tjenester og dermed bidra til økt verdiskaping. Deretter entrer komiker og energibombe Christine Koht scenen, og Merket for god design og Hedersprisen for god design deles ut. Kvelden avsluttes med fest. Næringslivet, designbransjen og andre med interesse for design i et næringsperspektiv er velkommen. Arrangeres av Norsk Designråd.

norskdesign.no

Designutfordring på 24 timer

For første gang i Norge arrangeres The 24 Hour Design Challenge. Det er en intens designkonkurranse der ulike deltakerlag får 24 timer på seg til å lage en innovativ og genuin løsning på en utlevert oppgave. Hvert lag består av næringslivsdeltakere, designere og såkalte elitebrukere, for eksempel eldre, barn, syns- og bevegelseshemmede. Sammensetningen skal føre til et kreativt samarbeid mellom bruker, produsent og designer. Designkonkurransen går av stabelen i forbindelse med konferansen European Business Conference on Inclusive Design 5. og 6. mai i regi av Norsk Designråd.

norskdesign.no

VELKOMMEN TIL ÅPNING AV UTSTILLINGEN

DESIGNSUKSESS I MINEFELT

Torsdag 24. januar kl. 18.00
på DogA Norsk Design- og Arkitektursenter

Utstillingen åpnes av leder for Norsk Folkehjelps
mineryddingsenhet, Per Nergård, Rofi Industrieries
markedsdirektør Alfred Øverland og
industridesigner Leif Isachsen.

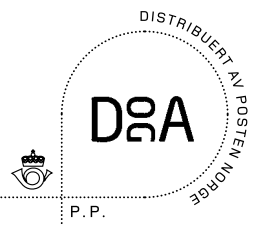

Mineryddere lever farlig, men nå gjør en lettere, luftigere og mer funksjonell maske og sikkerhetsvest arbeidssituasjonen tryggere og mer effektiv. Utstillingen viser mineryddernes utfordringer, du får prøve utstyret og lære om designprosessen.

UTSTILLINGEN ER ÅPEN FRA 24. JANUAR – 24. FEBRUAR

Returadresse:
DogA
Hausmannsgt 16
0182 Oslo

B

NORGE

P.P.

D&A

NORSK DESIGN- OG ARKITEKTURSENTER

Åpningstider:

Mandag - Fredag 10-17

Onsdag - Torsdag 10-20

Lørdag - Søndag 12-17

www.doga.no

